

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

2

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 2. – 716 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Романовський Денис Сергійович

НАДАННЯ ДОГЛЯДУ НА НЕПРОФЕСІЙНІЙ ОСНОВІ ЗА ЛЮДЬМИ ПОХИЛОГО ВІКУ В
УМОВАХ ВІЙНИ 115

Саїд Карім Бассемович

ВИЗНАЧЕННЯ КЛАСИФАЙД-АГРЕГАТОРІВ ТА ЇХ СТРУКТУРА: ПРАВОВІ РАМКИ ТА
ВИКЛИКИ ДЛЯ ЦИВІЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ 119

Стрілець Михайло Ігорович

ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ ДОГОВОРІВ НА НАДАННЯ ФРІЛАНС-ПОСЛУГ 122

Сухий Євген Олегович

ПРАВОВІ ЗМІНИ У СФЕРАХ ЖИТЛОВИХ ПРАВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 125

Халдай Ілля Віталійович

ДЕЯКІ ПИТАННЯ СТЯГНЕННЯ ЗБИТКІВ ЗА НЕВИКОНАННЯ ДОГОВІРНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ 127

Шайхет Олена Петрівна

ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ ДИТИНИ В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ
ВІЙНИ 131

Шитков Єгор Олексійович

ОБ'ЄКТИ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ЇХ ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ 134

Якушев Станіслав Ігорович

ФІЛОСОФСЬКО-ІСТОРИЧНІ ОСНОВИ ІНСТИТУТУ КОМПЕНСАЦІЇ МОРАЛЬНОЇ ШКОДИ 137

СЕКЦІЯ 13. ЦИВІЛЬНЕ СУДОЧИНСТВО У СВІТЛІ РЕФОРМУВАННЯ СУДОВОЇ СИСТЕМИ

Голубєва Неллі Юрївна

ВІДПОВІДАЧІ У СПРАВАХ ПРО ВІДШКОДУВАННЯ МАЙНОВОЇ ШКОДИ 140

Андронов Ігор Володимирович

ПРО КОНКУРЕНЦІЮ ПРАВИЛ ПІДСУДНОСТІ ЦИВІЛЬНИХ СПРАВ 142

Волкова Наталія Василівна

СТАНДАРТ ДОКАЗУВАННЯ «БАЛАНС ЙМОВІРНОСТЕЙ» У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ:
ОКРЕМІ АСПЕКТИ 145

Бут Ілля Олександрович

ТЛУМАЧЕННЯ СУДОМ ЗАКОНУ ЗА ПРИНЦИПОМ CONTRA LEGEM: ДОСЯГНЕННЯ
СПРАВЕДЛИВОСТІ НА ПРОТИВАГУ ЗАКОННОСТІ 148

Дрогозюк Крістіна Борисівна

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ УЧАСТІ В СУДОВОМУ ЗАСІДАННІ В РЕЖИМІ
ВІДЕОКОНФЕРЕНЦІЇ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ 152

Павлова Юлія Сергіївна

ВПЛИВ СУДОВОЇ РЕФОРМИ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА В УКРАЇНІ:
НОВІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ. 155

Полуніна Ольга Олександрівна

РОЛЬ ОКРЕМОГО ПРОВАДЖЕННЯ В ЗАХИСТІ ПРАВ ГРОМАДЯН В УМОВАХ ВОЄННОГО
СТАНУ. 157

Полюк Юлія Іванівна

ІГНОРУВАННЯ ІМУНІТЕТУ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ В УКРАЇНІ: СУДОВА ПРАКТИКА ТА
ПРОБЛЕМАТИКА ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ. 159

Припуляк Валерій Миколайович

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ ВИКОНАВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ: УРОКИ ДЛЯ
УКРАЇНИ 162

Стоянова Тетяна Анатоліївна

ДЕЯКІ АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРЕДМЕТУ ДОКАЗУВАННЯ В СПРАВАХ ПРО ВИДАЧУ
ОБМЕЖУВАЛЬНОГО ПРИПИСУ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ 165

Цал-Цалко Юлія Юліївна

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЩОДО СКРІНШОТУ В ПРОЦЕСІ ДОКАЗУВАННЯ. 168

Стоянова Тетяна Анатоліївна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри цивільного, нотаріального та виконавчого процесів,
кандидат юридичних наук, доцент*

ДЕЯКІ АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРЕДМЕТУ ДОКАЗУВАННЯ В СПРАВАХ ПРО ВИДАЧУ ОБМЕЖУВАЛЬНОГО ПРИПИСУ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Перед тим, як розглядати актуальні питання предмету доказування видачі обмежувального припису під час воєнного стану, слід розглянути питання про те, чи можна їх вважати фактами, які входять в предмет доказування в справах окремого провадження? Чи є в справах окремого провадження предмет доказування?

З одного боку в такому виді провадження немає спору про право, та, як наслідок змагальність застосовується певним чином обмежено згідно ч.3,6 ст. 294 ЦПК України [1], а з іншого відповідно до ч. 1 ст. 293 ЦПК України в такому провадженні слід підтвердити наявність або відсутність юридичних фактів, що мають значення для охорони прав, свобод та інтересів особи або створити умови здійснення особистих немайнових чи майнових прав або підтвердити наявність чи відсутність неоспорюваних прав.

У свою чергу обмежувальний припис стосовно кривдника є заходом тимчасового обмеження прав чи покладання обов'язків на особу, яка вчинила домашнє насильство, що спрямований на забезпечення безпеки постраждалої особи (п. 7 ч. 1 Закону України “Про запобігання та протидію домашньому насильству” [2]), його видача не може бути безпідставною, оскільки наслідками видачі створюються умови для здійснення безпеки постраждалої особи. Для видачі обмежувального припису суд повинен встановити фактичні дані, що підтверджують вчинення діяння (дії або бездіяльності), яке містить ознаки фізичного, сексуального, психологічного чи економічного насильства. Відповідно, саме ці обставини становлять предмет судового доказування у справах про видачу обмежувального припису, та свідчать про наявність предмета судового доказування в справах окремого провадження. Такої ж думки підтримується Феннич В. П., який зазначав, що при розгляді справ окремого провадження, як і при вирішенні справ позовного, діє інститут предмету доказування [3, с. 269].

Особливістю справ про видачу обмежувального припису є те, що не можна встановити повний перелік фактичних даних – підстав видачі обмежувального припису. Це пов'язано в першу чергу з тим, що поняття економічного, психологічного та фізичного насильства трактується законодавцем крізь перелік його можливих видів, а не крізь якісні ознаки та наслідки вчинення для постраждалої особи [4, с. 72]. Тому й говорити про усталену конструкцію предмета доказування в зазначених справах доволі рано, особливо в умовах воєнного положення.

Які актуальні під час воєнного стану фактичні дані, що входять до предмету доказування у справах про видачу обмежувального припису? По-перше, слід зазначити, що в межах цієї наукової роботи до актуальних питань належать ті, які виникли саме у зв'язку з воєнною агресією РФ проти України та які, за відсутності такої події, не набули б практичного значення або виникли б у значно меншому обсязі. По-друге, події збройної агресії РФ проти України, як загальновідомий факт, спричинили масову міграцію громадян, при цьому переважну більшість осіб, які виїхали за кордон, становлять жінки з дітьми [5, с. 640]. У зв'язку з цим використанням обмежувального припису як засобу для незаконного вивезення дітей, або вчинення домашнього насильства стосовно дітей, а також можливого використання обмежувального припису як інструменту для незаконного переміщення дітей або позбавлення іншого з батьків прав на виховання дітей – є найактуальнішими питаннями в справах про видачу обмежувального припису. Багато спірних та гострих, актуальних питань, що входять у коло фактичних даних, які повинні бути встановлені в справах про видачу обмежувального припису, було обговорено у 2023 році під час круглого столу «Механізми судового захисту дітей від домашнього насильства». Спираючись на висловлену думку багатьох експертів даного заходу, а, також на законодавство з даної тематики в умовах воєнного стану, можна виокремити фактичні дані, що встановлюються судом у справах де є зацікавленою особою дитини, та фактичні дані у справах про видачу обмежувального припису взагалі.

Слід виокремити наступні фактичні дані, що повинні бути встановлені судом під час розгляду справ про видачу обмежувального припису в справах де є зацікавленою особою дитина, як : 1) місце звичайного проживання дитини» в Україні протягом часу до того, як її незаконно вивезено в іншу країну; 2) чи не відбулася втрата юрисдикції національного суду у зв'язку з обранням дитиною іншого звичайного місця проживання, зокрема внаслідок того, що дитина тривалий час проживає в іншому місці й той із батьків, що не проживає з дитиною, не вчиняє дій щодо її повернення. Також якщо дитина має статус біженця або переїжджає до різних країн, то зберігається юрисдикція суду України щодо вирішення питання про її повернення; 3) факт визнання постраждалою дитини – свідка насильства, що допоможе визнати в протоколах щодо насильства між батьками поліції зазначати постраждалою дитину, та її захистити; 4) факт, що розрізняє конфлікт, сварку й домашнє насильство. Конфлікт і сварка не завжди є проявом домашнього насильства тощо.

В справах про видачу обмежувального припису, де не має такого суб'єкта процесуальних правовідносин, як дитина, актуальними питаннями, серед інших, можна вважати – пільгову підсудність, звільнення від судового збору, розширене коло заявників, скорочений строк розгляду (72 год), який може відбуватися без участі заявника у випадку загрози насильства, негайне виконання судового рішення про видачу обмежувального припису тощо.

Як резюме слід зазначити, що насамперед актуальними питаннями предмета доказування у справах про видачу обмежувального припису під час воєнного стану є обставини, що стосуються запобігання насильству або створенню насильницького оточення для дитини, а також випадки використання обмежувального припису як інструменту зловживання під час вирішення спорів між батьками щодо виконання батьківських обов'язків чи незаконного вивезення дітей за межі України без згоди одного з батьків. Водночас, питання застосування обмежувального припису у випадках, коли справа не стосується безпосередньо захисту прав дитини, потребують подальшого наукового дослідження.

Список використаних джерел :

1. Цивільний процесуальний кодекс України : Кодекс України від 18 березня 2004 р. № 1618-IV : станом на 31 грудня 2023 р. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>.
2. Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України від 7 грудня 2017 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 5. Ст. 35.
3. Феннич В. П. Предмет доказування у справах окремого провадження. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. 2011. № 945. С. 266-269.
4. Стоянова Т. А., Іліопол І. М. Докази та доказування в справах про видачу обмежувального припису в першій та апеляційній інстанції. *Часопис цивілістики*. 2024. Вип. 53. URL: <https://doi.org/10.32782/chc.v053.2024.12>
5. Stoianova T. A. Social ties as a tool to reduce domestic violence among Ukrainian refugees. *Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень* : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. Т. 2. С. 640-642. URL: <https://hdl.handle.net/11300/26939>
6. Механізми судового захисту дітей від домашнього насильства : Круглий стіл 26.10.2023 за участю суддів Верховного Суду, апеляційних і місцевих судів, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, Уповноважений у справах Європейського суду з прав людини, представники Офісу Генерального прокурора, Управління ювенальної превенції Національної поліції України, соціальних служб та служб у справах дітей, громадськості. URL: https://court.gov.ua/press/news/1499314/?utm_source=chatgpt.com

Ключові слова: обмежувальний припис, окреме провадження, цивільний процес, предмет доказування, фактичні дані.

Keywords: restraining order, special proceedings, civil procedure, subject of proof, factual data.